

Bactrocera* spp.: *B. dorsalis* (sin. *B. invadens*), *B. zonata

Raibspārnmušas

Insecta : Diptera : Tephritidae

Saimniekaugi

Bactrocera spp. sugas ir polifāgi, kam zināmi vairāk kā 300 saimniekaugi. Galvenokārt mango (*Mangifera indica*), guavas (*Psidium guajava*), citrusi (*Citrus* spp.), papaija (*Carica papaya*), banāni (*Musa* spp.), persiki (*Prunus persica*), anonas (*Annona squamosa*). Var invadēt arī vīģes, aprikozes, tomātus, gurķus, papriku, vīnogas, ābolus, bumbierus u.c.

Geogrāfiskā izplatība

***B. dorsalis*:** Āfrika: praktiski visā teritorijā. Āzija: AAE, Austrumtimora, Bangladeša, Butāna, Bruneja, Filipīnas, Indija, Indonēzija, Kambodža, Ķīna, Laosa, Malaizija, Mjanma, Nepāla, Omāna, Pakistāna, Singapūra, Šrilanka, Taivāna, Taizeme, Vjetnama. **Okeānija:** Franču Polinēzija, Nauru, Palau, Papua-Jaungvineja, Ziemeļu Marianas salas. **Ziemeļamerika:** ASV (Kalifornija un Havaju salas). **Eiropa:** atsevišķi gadījumi Beļģijā, Francijā, Itālijā.

***B. zonata*:** Āfrika: Ēģipte, Lībija, Maurīcija, Sudāna. Āzija: AAE, Bangladeša, Butāna, Indija, Irāna, Irāka, Izraēla, Jemena, Laosa, Mjanma, Nepāla, Omāna, Pakistāna, Saūda Arābija, Šrilanka, Taizeme, Vjetnama. **Ziemeļamerika:** ASV (Kalifornija). **Eiropa:** atsevišķs gadījums Francijā.

Simptomi

Raibspārnmušas olas dēj augļos, ar dējēkli caurdurot mizu. Tā rezultātā uz augļa mizas parādās nelielas atveres, augļi sāk pūt un nav realizējami. Īpaši sukulentiem augļiem dējuma rētas sulo. Kāpuri attīstās augļu iekšpusē, barojoties ar to mīkstumu.

Bioloģija un morfoloģija

Gadā var attīstīties vairākas raibspārnmušu paaudzes, jo dzīves cikls labvēlīgos apstākļos ilgst vidēji 31 dienu. Olas dēj nobriedušos, retāk arī negatavos augļos. Olas ir ap 0,8 mm garas un 0,2 mm platas, baltas vai dzeltenbaltas, šķīļas pēc vienas dienas (vēsākā klimatā ilgāk). Kāpuri ir bezkāju, balti vai krēmkrāsas, 7,5 – 10 mm gari pēdējā attīstības stadijā. To attīstība ilgst no 9 līdz 35 dienām. Kad kāpuri ir gatavi iekūņoties, tie pamet augli, nokrīt uz zemes un izveido pupāriju augsnē. Pupārijs dzeltenbrūns, attīstās 1 - 2 nedēļas.

Pieaugusi raibspārnmuša ir aptuveni 8 mm gara, ar rūsganu galvu un melni-oranžu vēderu un krūtīm, tumši dzeltenām kājām un caurspīdīgiem spārnēm. Vairodzīņš spilgti dzeltens. Imago dzīvo aptuveni 1 – 3 mēnešus, dzīves laikā mātīte izdēj līdz 3000 olu.

Bactrocera spp. ir tropiskas sugas un nespēj pārziemot EPPO reģionā (izņemot pašus dienvidus). Kāpuri neattīstās temperatūrā, kas zemāka par 13°C.

Izplatīšanās veidi

Lokāli raibspārnmušas var pārlidot 50 – 100 km.

Lielos attālumos raibspārnmušas izplatās ar kāpuru invadētiem augļiem. Teorētiski iespējama arī pupāriju izplatīšanās ar augsni.

Paraugu ņemšana un pārbaudes laiks

Raibspārnmušas iespējams konstatēt, ievācot bojātus saimniekauga augļus ar kukaini visās tā attīstības stadijās. Paraugus ievāc saimniekaugu veģetācijas periodā.

B. dorsalis
kāpuri
citrusu
augļos.
(Foto: Scott
Bauer)

B. dorsalis un *B. zonata* bojājumi uz banāna un mango. (Foto: M.K.Billah; Agri Phero Solution)

B. dorsalis un *B. zonata* imago. (Foto: IAEA Imagebank)